

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
GRAFIČKI FAKULTET ZAGREB

ZAVRŠNI RAD

Tajana Barac

Sveučilište u Zagrebu
Grafički fakultet

Smjer: Dizajn grafičkih proizvoda

ZAVRŠNI RAD
IZRADA ILUSTRIRANE SLIKOVNICE
„PETRA I PILE“

Mentor:

Doc.dr.art. Vanda Jurković

Student:

Tajana Barac

Zagreb, 2016.

SAŽETAK

Rad obuhvaća tri isprepletene tematike, ilustraciju, slikovnicu i percepciju djeteta. Obradene su glavne značajke i važnosti pri oblikovanju ilustracije i slikovnice te koliko je važno poznavanje percepcije djeteta kojemu je namijenjena. Ilustracija je široko rasprostranjen medij za izražavanje. U slikovnicama može stajati samostalno ili nadopunjavati značenje tekstualnih informacija. Slikovnica je prva literatura s kojom se dijete susreće i ima zadaću pružiti djetetu obrazovanje i zabavu. U izradi sudjeluje puno stručnjaka poput pedagoga, ilustratora, psihologa, logopeda i lingvista. Oba se medija, slikovnice i ilustracije mogu realizirati pomoću različitih tehnika i materijala, ovisno o njihovoj namjeni i ciljanoj publici. Tijekom odrastanja djeca svijet oko sebe različito percipiraju što zahtijeva različit pristup djetetu u različitoj dobi. Nakon iznesenog teoretskog dijela, ilustrirana je slikovnica namijenjena djeci od 3 do 5 godina u kojoj su korištena sva prethodno definirana načela oblikovanja.

Ključne riječi: slikovnica, funkcije slikovnice, ilustracija, vrsta ilustracije, percepcija djeteta

ABSTRACT

This paper comprises three interwoven themes, illustration, picture book and the perception of the child. The paper discusses the main features and importance in creating illustrations and picture books and the importance of understanding the perception of the child to whom it is intended. Illustration is widespread medium for expression. In picture books it can stand alone or complement the meaning of the text information. The picture book is the first literature with which the child meets and has the task to provide child education and entertainment. In preparation are involved many experts such as educators, illustrators, psychologists, speech pathologists and linguists. Both the media, picture books and illustrations can be implemented using a variety of techniques and materials, depending on their purpose and target audience. During the growing, children differently perceive the world around them that requires a different approach to the child at different ages. After presented theoretical part, the picture book is illustrated for children 3-5 years in which are used previously defined design principles.

Keywords: picture book, function of picture book, illustration, type of illustration, child perception

SADRŽAJ

1	UVOD.....	1
2	ILUSTRACIJA.....	2
2.1	ŠTO JE ILUSTRACIJA?	2
2.2	POVIJEST ILUSTRACIJE.....	3
2.3	RAZLIČITE TEHNIKE I OBLIKOVANJA ILUSTRACIJE	6
2.3.1	OLOVKA I PAPIR.....	7
2.3.2	NEOBIČNI MEDIJI	7
2.3.3	KORIŠTENJE FOTOGRAFIJE	9
2.3.4	IZVEDBA U SITOTISKU	10
2.3.5	KOMBINACIJA MEDIJA	12
2.3.6	3D ILUSTRACIJA	13
2.4	PRIMJENA ILUSTRACIJE	14
2.4.1	ILUSTRACIJA U UREDNIŠTVU.....	14
2.4.2	ILUSTRACIJA U KNJIGAMA	14
2.4.3	MODNA ILUSTRACIJA	18
2.4.4	ILUSTRACIJA U OGLAŠAVANJU.....	18
2.4.5	ILUSTRACIJA U GLAZBENOJ INDUSTRIJI.....	19
2.4.6	SAMOINICIRANA ILUSTRACIJA.....	20
3	SLIKOVNICA.....	21
3.1	ŠTO JE SLIKOVNICA?	21
3.2	PODJELA I FUNKCIJE SLIKOVNICE	22
3.3	PRIMJERENOST SLIKOVNICE ZA ODREĐENU DOB DJETETA.....	23
3.4	TIPOGRAFIJA U SLIKOVNICAMA.....	26
3.5	BOJA I NJEZINA PRIMJENA U SLIKOVNICI.....	28

4	PERCEPCIJA DJETETA	30
4.1	RAZVOJ PERCEPCIJE PREDŠKOLSKOG DJETETA	30
5	PRAKTIČNI DIO	33
5.1	CILJ RADA	33
5.2	POSTUPAK IZRADE	33
5.2.1	IZRADA STORYBOARDA	33
5.2.2	ODABIR FONTA, BOJE I FORMATA	34
6	ZAKLJUČAK.....	35
7	LITERATURA.....	36
8	PRILOG 1 – SLIKOVNICA	38

1 UVOD

Potreba za obrazovanjem postoji oduvijek, a iz te kategorije djeca se ne smiju nikako izostaviti. Možda se nekada smatralo da najmlađima nije potrebna edukacija prije samog školovanja, ali se takvo gledište brzo napustilo te se djecu počelo upoznavati s literaturom čim su postala svjesna svoje okoline. Prva literatura s kojom se susreću je zasigurno slikovnica koja se pojavljuje u raznim oblicima i različitim tematikama.

U ovom završnom radu će se obrađivati tri teme, jedna od njih je ilustracija kao medij izražavanja. Pojasnit će se pojam ilustracije i njena povijest te na koji način može biti primijenjena i oblikovana.

Drugi pojam koji se obrađuje je slikovnica. Slikovnica ima različite podjele i karakteristike. Ona ovisi o puno parametara, kao na primjer, o kvaliteti ilustracije, crteža ili fotografije, veličini i odabiru fonta, izboru boja i materijala slikovnice koja je namijenjena djetetu određene dobi jer nije svaka slikovnica primjerena za svako dijete. Kroz razvoj djeteta raste i potreba za složenijim sadržajem slikovnice, od teksta do same ilustracije. Kvaliteta je također jedan od faktora slikovnice koji nažalost nije uvijek prisutan.

Poseban osvrt dati će se na dječju ilustraciju pošto je glavni ishod završnog rada izrada slikovnice.

Obrađivat će se i vrsta tipografije u slikovnicama te na koji način boje utječu na percepciju sadržaja.

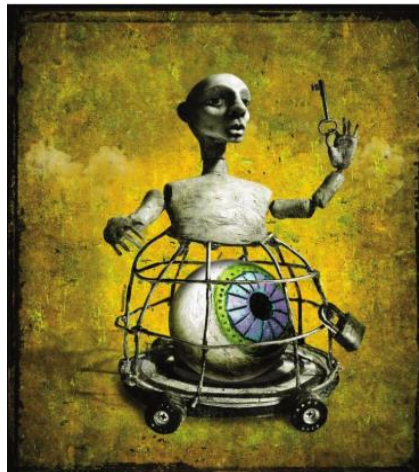
Također će se spomenuti percepcija djeteta i na koji način doživljava okolinu te kako to utječe na vrstu slikovnice koju će dijete čitati u određenoj dobi.

U praktičnom dijelu će se pojasniti cilj rada i cijeli postupak izrade slikovnice „Petra i Pile“ namijenjenu djeci od 3-5 godina. Slikovnica je zabavnog karaktera napisana kratkim tekstom u stihu. Ilustracije će biti izrađene na papiru koristeći tehniku akvarela, tuša i rapidografa te će se krajnja obrada vršiti u Adobe InDesignu. Za izradu dobre slikovnice potrebno je puno znanja o dječjoj psihologiji, tehnikama i parametrima same izrade i ilustriranja, kao i primjenjivanja određene tipografije.

2 ILUSTRACIJA

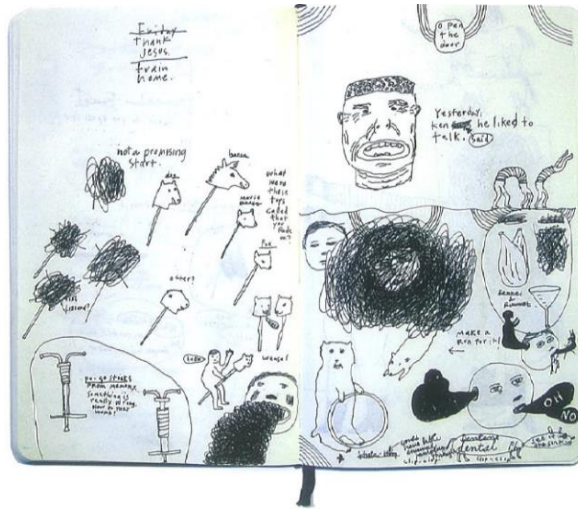
2.1 ŠTO JE ILUSTRACIJA?

Ilustracija je vizualna forma koja može biti prikazana na različite načine. Može biti prikazana u obliku crteža, slike, fotografije i kombinacije spomenutih medija. Općenito se ilustracije dijele na tradicionalne i digitalne u kojima se koriste različite tehnike izrade. Pomoću ilustracije može se pojasniti pojedini tekst, pjesma ili priča i na taj način pružiti grafičku prezentaciju pisanih riječi. Ilustraciju je teško odvojiti od umjetnosti, kao i dizajna. Ona se može smatrati zasebnom umjetnošću, no neodvojiva je od prethodno spomenutih i znatno je starija od onoga što danas nazivamo dizajnom. U komercijalnim svrhama ilustratori imaju veliku slobodu izražavanja pri kreiranju ilustracija pa se tako često mogu naći ilustracije različitih tehnika i bogatog sadržaja. (Slika 1.) [1]

Slika 1. *Konceptualna ilustracija, Richard Borge*

Ilustraciju nije lako oblikovati, potrebno je imati talent te puno znanja, vještine, poznavati perspektivu, likovne umjetnosti i anatomije. Ilustracijom se može pojašnjavati neki znanstveni pojam, događaj ili osoba. U velikoj mjeri se primjenjuje u dječjim slikovnicama gdje ilustracija često prevladava tekst, a može ga i u potpunosti zamijeniti, zatim u katalozima, časopisima, plakatima, omotima cd-a, ukratko rečeno, ilustracija je sveprisutna i teško ju je definirati. [2]

Slika 2. *Sketchbook stranice,*
Margaret Huber, 2005.

*Sketchbook*¹ je osnovno sredstvo kojim se svaki ilustrator koristi i susreće. On ne bi trebao biti samo za skiciranje i crtanje, već bi trebao predstavljati neku vrstu dnevnika u kojem će dizajner prikupljati razne materijale (dokumente, fotografije) koji će mu služiti kao inspiracija za daljnji rad. (Slika 2.) [3] Primjer su ilustratori koji su usvojili ovu tehniku: Paul Hogarth, Edward Ardizzone, Paul Cox, Edward Bawden, David Gentleman, Edward Lear i Aude van Ryn. [4]

2.2 POVIJEST ILUSTRACIJE

Najraniji oblici komuniciranja putem slike zabilježeni su u paleolitu a vjerojatno datiraju minimalno 40 000 godina pr. Kr. ili ranije.

Jedna od najstarijih sačuvanih spilja jest Chauvet, Francuska, nalazište datirano 30.000 god pr Kr. a vjerojatno i puno starije. Tu se već vidjela potreba za komuniciranjem i shvaćanjem svijeta oko sebe kroz crteže.

¹ Sketchbook: Bilježnica sa skicama i crtežima

Slika 3. Slika konja iz špilje Chauvet

Drevni Egipćani su na papirusu crtali hijeroglife s fonetskim i slikovnim znakovima i boje su se koristile u simbolične svrhe. [4] U Srednjem vijeku, u knjigama su se ilustrirala početna slova što je kasnije dovelo do oslikavanja cijelih stranica knjiga minijaturama. Najčešće su to bile vjerske knjige, molitvenici, čak i igrače karte. Nakon što je u 15. stoljeću Johannes Gutenberg izumio tiskarski stroj, ilustracije su se prestale ručno izrađivati i počela se primjenjivati tehnika bakropisa što je omogućilo multipliciranje otisaka. Počeo se koristiti i drvorez kojim su mnoge knjige bile ukrašene. Popularnost ilustracija u velikoj mjeri raste krajem 19. i početkom 20. stoljeća gdje se sve knjige i plakati ukrašavaju ilustracijama. Ilustracije su imale veliku važnost u izradi promotivnih materijala tijekom Prvog i Drugog svjetskog rata. (Slika 4.)

Slika 4. Prvi svjetski rat, ilustracija, Zsche, Theodor; Munk, Max, 1914.

Ručno crtane ilustracije se u velikoj mjeri smanjuju pojavom fotografije u 20. stoljeću, koja je zamijenila ulogu ilustracije kao dokumentarnog materijala. Pojavom računalne grafike i unapređenjem digitalnog svijeta koji omogućava mnogobrojne izvedbe, ručno rađena ilustracija je istisnuta iz česte upotrebe. Digitalna ilustracija (Slika 5.) preuzima značajnu ulogu u grafičkom dizajnu jer se usko povezane grane stvaralaštva koje u realizaciji koriste grafičke programe (Adobe Illustrator, Adobe Photoshop, Corel i dr.), ali se ipak razlikuju u pojedinim vještinama koje treba poznavati ilustrator, a koje grafički dizajner.

Slika 5. *Digitalna ilustracija, Marta Bielsa*

2.3 RAZLIČITE TEHNIKE I OBLIKOVANJA ILUSTRACIJE

Svaki ilustrator ima svoj opseg materijala kojim se najčešće koristi pri izradi ilustracija. Za mnoge je kombiniranje i opseg materijala, alata i tehnika od velike pomoći kad je u pitanju definiranje rada koji oni reproduciraju. Puno važniji može biti način na koji koriste određene alate i kojim se metodama koriste nego sama količina radova i crteža koje mogu proizvesti. Kako postoji tradicionalan način izrada ilustracija, neki se ilustratori vole koristiti najjednostavnijim tehnikama koristeći olovku i kist. Pojavom digitalnih medija, dolazi do novog načina shvaćanja i oblikovanja ilustracija pa tako neki više vole izgrađivati kompleksne sadržaje koristeći tehniku fotografije, vektorsku primjenu te skeniranje postojećih materijala. Suvremeni ilustratori često koriste tehnike i metode koristeći digitalni i analogni svijet kako bi stvorili nove vrste radova. [3]

2.3.1 OLOVKA I PAPIR

Najjednostavnija i elementarna tehnika u korištenju ilustracija je zasigurno olovka na papiru koja može biti grafitna ili u boji. Iako su ovo tradicionalne tehnike korištenja i na prvu se čine jednostavnim za baratati, za dobru ilustraciju je potrebno dobro poznavanje medija i vještine koja se gradi kroz godine rada. [3] Svaka ilustracija kreće od analognog medija, jednostavnih skica i korištenjem sketchbooka. (Vidi poglavlje 2.1.)

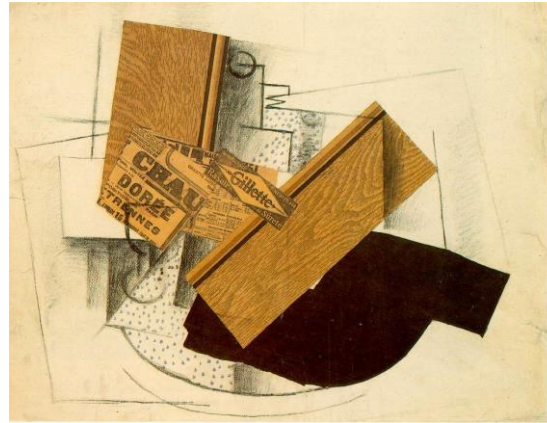

Slika 6. Drvene bojice, „Skunk“, Andrew Brandou, 2004.

2.3.2 NEOBIČNI MEDIJI

Da bi ilustratori bili priznati kao originalni, često posežu za zahtjevnijim medijima u izražavanju poput izrezanog i istrzanog papira u boji. : Tom tehnikom su se služili još umjetnici tzv. Sintetičkog kubizma 1912. (Picasso i Braque) (Slika 7. i 8.). što govori da tehnika kolaža nije novi medij izražavanja, ona već dolazi pojavom fotografije, ali se s

njom više eksperimentira pojavom digitalnih medija gdje se kolaži kreiraju u digitalnim programima poput Adobe Photoshopa.

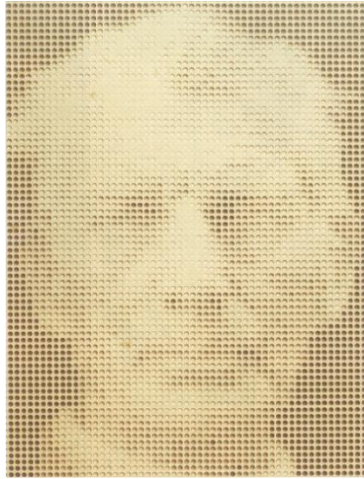
Slika 7., Slika 8. *Three Musicians*, Pablo Picasso, 1921, *Still life on a table*, Braque, 1914.

Jedan od načina izrade ilustracija je koristeći MDF ploču.² Slika se kreirala bušenjem rupa koje su različite dubine i tako se stvara igra svjetla i sjene. Dodatno je digitalno obrađena u Adobe Photoshopu kako bi se smanjio raspon tonova. (Slika 9.)

Također se može kreirati i pomoću rabljenih svakodnevnih predmeta npr. maskare („*Mask-era of Revolution*“ Ian Wright, 2003.) i papira namontiranih na zid zgrade. [3]

Ovakva primjena se koristila u umjetničkom pravcu Dadaizam ili Dada koji je nastao 1916. u Zürichu, a kao posljedica je bio Prvi svjetski rat. Začetnikom ovog pravca se smatra francuski pjesnik Tristan Tzara. Dadaizam je nastao iz političkog protesta i tražili su se alternativni načini izražavanja te nove tehnike. Neke od njih su bile kolažiranje i asamblage- predmeti svakodnevne uporabe u umjetničkoj primjeni. Dadaisti su reciklirali svakodnevne predmete i davali im estetsku formu. Ističe se besmislenost svakodnevne i uništavanje vrijednosti civilizacije. Apsurdnost se naglašavala izlaganjem banalnih predmeta kao umjetnička djela. [5]

² MDF ploča: Medijapan ili MDF je srednje gusta vlaknena ploča izrađena pretežno od bukve, smreke, jele i lesa s dodatkom polimernih smola

Slika 9. *Izbušene rupe na MDF ploči,*
Will Tomlinson, 2004.

Slika 10.. *Marker i boja na metalnoj*
konstrukciji, „Garbage heads“,
Akira Wakui, 2004.

2.3.3 KORIŠTENJE FOTOGRAFIJE

Fotografija ilustratorima služi kao referenca već dugi niz godina. Jako popularna tehnika kod ilustriranja je i 'tracanje' fotografija koristeći alat *Image trace*³ u Adobe Illustratoru. Puno se češće oslanja na takvu tehniku nego na crtanje vektora od same nule. Veća upotreba fotografije u ilustraciji se očitala kod kreiranja fotomontaža i kolaža. Spajaju se različiti dijelovi fotografije koji su prethodno izrezani iz neke druge pa se tako stvara nova kompozicija i dobiva se unikatno djelo. U fotomontažama umjetnici režu nove situacije i modele iz postojeće fotografije i postavljaju ih na nove pozicije. Još jedan od načina korištenja fotografije je kombiniranjem s crtežima nacrtanih rukom. Takve se tehnike mogu kombinirati i u digitalnim programima. (Slika 11.) [3]

³ Image trace: Alat u Adobe programima pomoću kojeg se rasterska grafika pretvara u vektorsku grafiku

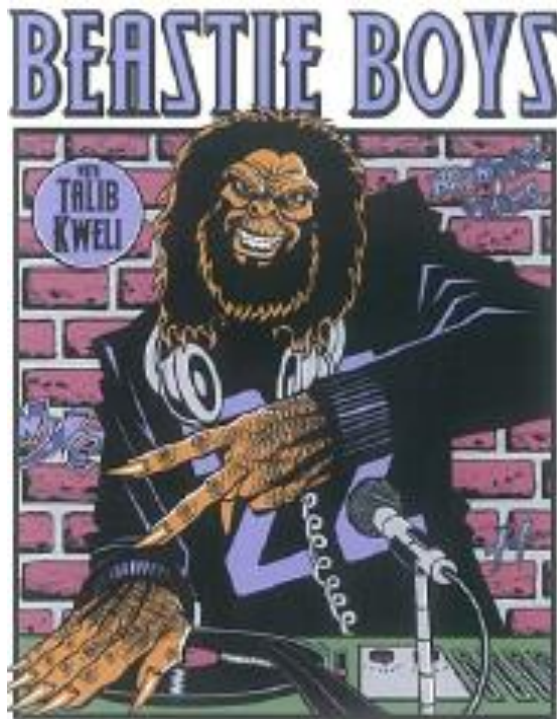

Slika 11. *Kombinacija fotografije i ručnog crteža, „Rock Make Up“,*

Joel Lardner, 2004.

2.3.4 IZVEDBA U SITOTISKU

Unatoč digitalnom dobu, neke tehnike i dalje žive zbog svoje jedinstvenosti i posebne kvalitete koju ne može zamijeniti ni digitalna obrada. Takva tehnika je sitotisak. (Slika 12.,13.) [3] Još se zove i propusni tisak, a nekada su se koristili pojmovi serigrafija te svilotisak. Smatrana je jednom od najstarijih tehnika tiska, a potiče iz Japana. Danas se najčešće tehnika sitotiska koristi za otisak na majice i druge odjevne predmete. [6]

Slika 12. Poster u sitotisku, „Beastie Boys“, Justin Hampton, 2004.

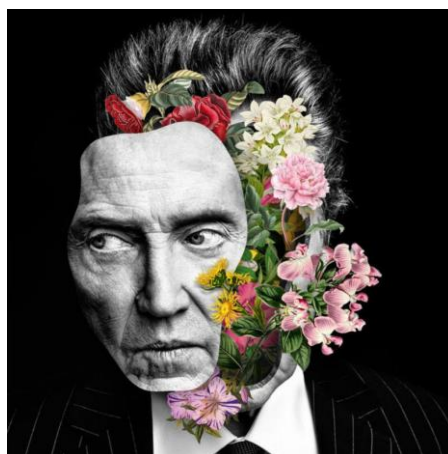
Slika 13. Justin Hampton, 2004. i „Future of the left“, 2009.

2.3.5 KOMBINACIJA MEDIJA

Već je spomenuto da nije rijetkost korištenje različitih tehnika u ilustriranju. Kombiniraju se razne analogne i digitalne tehnike poput ručnih crteža, fotografije, šablona, markera kako bi se dobio novi individualni pristup radu koji će donijeti prepoznatljivost pojedinog ilustratora. Mogućnost digitalne obrade je otvorila potpuno novi svijet za ilustratora koji je prije bio nezamisliv. Kombinacijom fotografije, ručnih crteža i digitalno crtanih likova daje se nova dimenzija ilustraciji koja je djelomično realistična i pomalo neobična. (Slika 14.,15.) [3]

Slika 14. *Digitalni crtež u kombinaciji fotografije i ručnog crtanja, „Bike Crash“, Andrew Rae, 2004.,*

Slika 15. *Ilustracija u kombinaciji fotografije i digitalnog crteža, Marcelo Monreal, 2015.*

2.3.6 3D ILUSTRACIJA

Pojavom digitalizacije moguće je kreirati 3D ilustracije koristeći 2D alate. Programi u kojima je moguća ta realizacija su Maya, SoftImage, Cinema4D, a danas i u Adobe Photoshopu koji nudi alate s kojima se dodaju teksture i svijetlo u 3D prostoru. Pri izradi digitalnih crteža ilustratori posežu za grafičkim tabletima koji pružaju lakše baratanje i prirodnije povlačenje linija koje su poistovječene s analognim medijima za crtanje. Ova vrsta ilustracije se najčešće koristi za koncepte u računalnim igricama, filmovima i televizijskim reklamama. [7]

Slika 16. 3D ilustracija, Albert Co

Slika 17. 3D ilustracija, Maxim Shkret, 2015.

2.4 PRIMJENA ILUSTRACIJE

2.4.1 ILUSTRACIJA U UREDNIŠTVU

Jedna od osnovnih i najčešćih svrha ilustracije je editorijalna. Časopisi i novine izlaze na dnevnoj i mjesečnoj bazi u velikim količinama. Razlikuju se po tematici i kvaliteti što daje prostora za razne izvedbe ilustracija, koristeći fotografiju, vektore ili pak nešto treće. Posebnost ovog načina rada je što postoje deadline⁴ ili krajnji rokovi koji se ne smiju prekoračiti i zahtijevaju veliku brzinu rada i dolaska do rješenja. [3]

Slika 18. Editorijalna ilustracija, Danny Allison

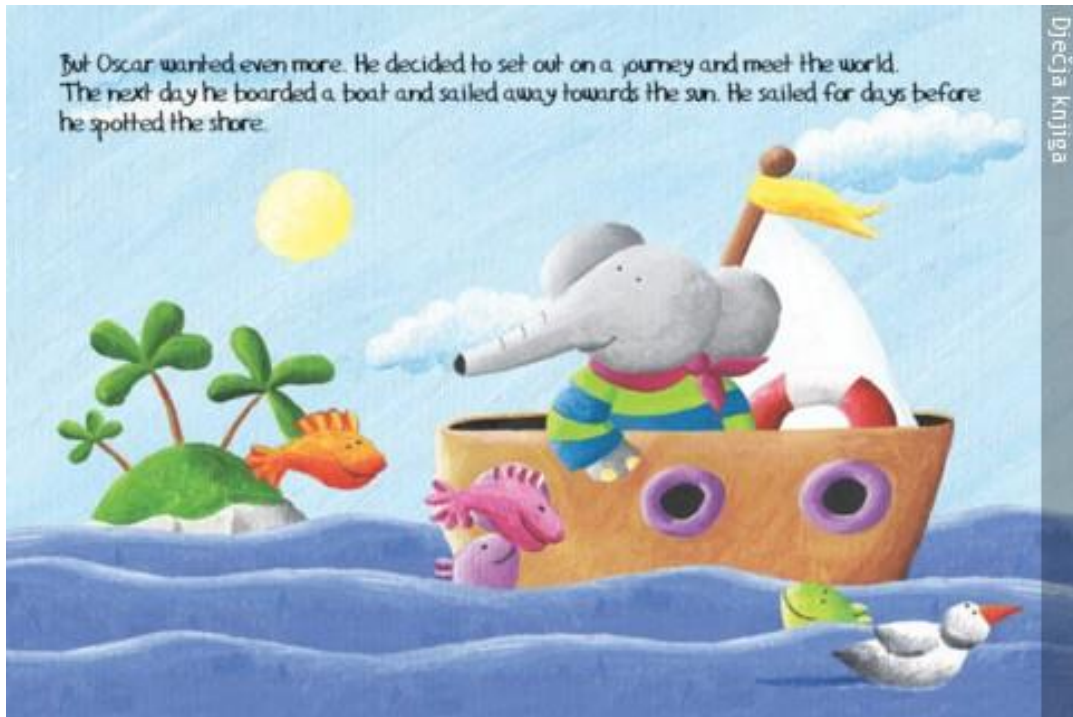
2.4.2 ILUSTRACIJA U KNJIGAMA

Može se reći da je prvi pravi medij za ilustratore bila knjiga. Sjedinjuju se slike i pisani tekst koje ga pojašnjavaju ili ukrašavaju. Najstariji iluminirani rukopisi datiraju iz vremena kasne antike, a masovno su se proširili po kontinentu do 7. st.. 1839. godine je proizvedena kamera i ulogu ilustracija preuzima upravo ona. Danas se ilustracije osim u editorijalne svrhe koriste u velikoj mjeri u dječjim knjigama, fiktivnim naslovima i tehničkim knjigama.

⁴ Deadline: vremensko ograničenje, ne smije se prekoračiti ili se snose posljedice

2.4.2.1 ILUSTRACIJA U DJEČJIM KNJIGAMA I SLIKOVNICAMA

Slikovnica je prva knjiga djeteta s kojom se ono susreće, a pruža mu edukaciju i zabavu. Ona se uglavnom sastoji od više slike nego teksta ili bez teksta uopće. Osnovne vrste dječje književnosti gdje se pojavljuju ilustracije su: dječja poezija, priča, bajka, roman, pripovijetka i basna. [8]

Slika 19. Ilustracija za slikovnicu „Oscar“, Andrea Petrlík

Ilustracije moraju kvalitetno opisati sadržaj koje će dijete moći razumjeti. To je zahtjevan posao za ilustratora jer bi trebao poznavati djetetovu percepciju i njegov svijet mašte.[9] Djetetu se mora ponuditi ilustracija s obilježjima stilske pročišćenosti, harmonijom i ritmom boja, jedinstvenom kompozicijom koja vodi dijete kroz radnju te mu omogućuje vizualno istraživanje detalja i skrivenih poruka. Promatranjem ilustracija u djetetu se stvara osjećaj za lijepo kao i za stvaralaštvo. Ilustracije u slikovnici su važan aspekt likovnog književnog odgoja, ali i odgoja za vizualne komunikacije. To nipošto ne znači da na tržištu nema potpuno suprotnih primjera. Od nekvalitetnog štiva i ilustracija pa sve do likovno visoko likovno vrednovanih no neprilagođenih djeci, pa i djeci odbojnih. Kao neprimjerene, promašene treba smatrati i kič slikovnice koje su najčešće u prodaji i upravo ih djeca vole. Razlog je tome neškolovan ukus koji djeca imaju, odnosno

nedostatak likovnog iskustva onih koji kupuju takve proizvode i odgajaju na taj način kič ukus buduće publike.

U knjizi *Picture Books for Children*, Patricia J. Cianciolo navodi različite pristupe ilustraciji:

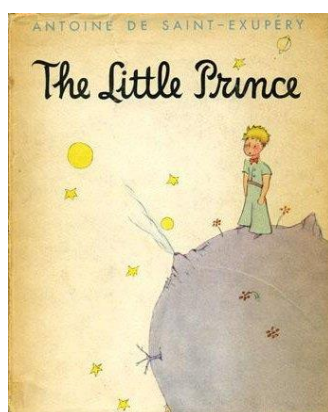
- Apstraktni stil- vrlo jednostavan stil, sažete forme u kojoj se ističu boja, oblik i koncept
- Stripovski stil- zaigran stil, smiješnog karaktera stilom podsjeća na stripove iz dnevnog tiska
- Ekspresionistički stil- u djetetu se potiče emotivna strana i posjeduje manirističke elemente
- Impresionistički stil- svjetlosnim efektima se naglašavaju određeni dijelovi priče
- Folklorni stil- provlači se tradicionalna tehnika izrade kao i tematika sadržaja
- Naivni stil- pristup ilustraciji je jako 'dječji' i plošan te dvodimenzionalan
- Realistički stil- stil oblikovanja je jako precizan, uredan i oponaša stvarnost
- Nadrealistički stil- nadilazi stvarnost i pojavljuju se nestvarni prizori i elementi
- Romantičarski stil- elementi se dodatno ukrašavaju i oponašaju stil starih majstora koji su uokvirivali prizor [9]

Ilustracije u knjigama čitatelju daju mogućnost da promisli o pročitanoj djelu i pomoću prikazanog lakše zamisle prizore u glavi. Ivani Brlić Mažuranić je bilo jako bitno da su joj ilustracije kvalitetne jer je shvaćala važnost dobrog oblikovanja. Tako joj u romanu o šegrtu Hlapiću ne manjka dobrih ilustracija.

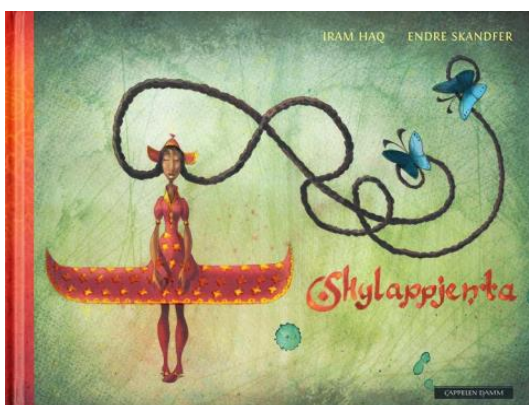

Slika 20. Naslovnica dječjeg romana „Čudnovate zgode šegrta Hlapića“, Ivana Brlić-Mažuranić

Svaki ilustrator tekstu pristupa individualno i unosi svoju osobnost, a ipak uspijeva pratiti tekst koji ilustrira. Blisko surađivanje teksta i slike se zove intermedijalnost- uključenost različitih medija. Takav je primjer novela *Mali princ* francuskog pilota Antoinea de Santa-Exuperyja iz 1943. godine. (Slika 21.) [10]

Slika 21. Naslovnica novele „Mali princ“, Antonie de Saint-Exuoery,

Slika 22. Prednja stranica korica slikovnice „Skylappjenta“ Iram Haq

2.4.3 MODNA ILUSTRACIJA

Modna ilustracija je osnovni medij za prikazivanje modnih kreacija koje je dizajner zamislio. Ona mora biti estetski privlačna, ali također mora i prikazivati informacije o materijalu i kroju. Često te ilustracije nisu prikazane u realizmu, već u izduženim proporcijama, idealiziranim siluetama i naglašavaju se važni elementi odjeće.

Slika 23. *Modna ilustracija, Masaki Mizuno*

Koriste se različite tehnike u ilustriranju ovisno o materijalu odjeće kojeg žele prikazati. Najčešće se koriste olovke, kemijske, paste, vodene boje, markeri i gvaš. Ponekad da bi se realizirala unikatna ilustracija koriste se i materijali koji nisu u svakodnevnoj upotrebi kod izrade ilustracije. [11]

2.4.4 ILUSTRACIJA U OGLAŠAVANJU

Oglašavanje je zahtjevan, dinamičan proces u kojem ilustratori imaju važnu ulogu. Rokovi predaje mogu biti nerealni što zahtjeva brzo djelovanje na području kreativnosti. Katkad sam ilustrator nema veliku slobodu pri izražavanju nego radi što mu je rečeno. Ciljna publika mora postojati i treba se poznavati skupina ljudi kojoj se obraća da bi dizajn dobro prošao. Često je to indirektno obraćanje i ulazak u podsvijest publike. *Brand*⁵ koji se oglašava ilustracijama i vizualnim identitetom općenito, automatski postaje prepoznatljiv te dobiva osobnost ako se održi konzistentnost što je i sam cilj takve vrste

⁵ Marka ili anglicizam *Brand* (iz starofrizijskog "označiti vrućim željezom" ili žigovanje životinja) je prepoznatljiva oznaka ili ime nekog proizvoda, koje često podrazumijeva i kvalitetu.

oglašavanja. Oglašavanje obuhvaća velik raspon medija kroz koje se stvara prepoznatljivost branda: poster na *billboardu*⁶ (Slika 24.), poleđine prijevoznih sredstava poput auta, buseva, tramvaja koji se svrstavaju u 'vanjske medije', televizija, reklame u kinima, mogućnosti su neiscrpne. Rad u oglašavanju mnogim ilustratorima omogućava da se njihov talent prepozna u svijetu. [3]

Slika 24. *Billboard reklama za McDonalds, Hoffman*

2.4.5 ILUSTRACIJA U GLAZBENOJ INDUSTRIJI

Ilustracija nije rezervirana samo za tekstualne informacije, sve češće nalazi primjenu i u glazbenoj industriji gdje joj daje dodatno značenje. Nekada se za album *covere*⁷ koristila samo fotografija, danas se mogu naći različite individualne ilustracije koje opisuju prirodu glazbe, osobnost glazbenika te žanra⁸. Rijetko koji ilustrator radi samo za jedan band tijekom svoje karijere, ali i to se može dogoditi. Područje ilustriranja u glazbenoj industriji je također opširno, od dizajniranja odjeće, kulisa sve do scenografije, kao i promotivnih videa. Cilj ilustracija je prenijeti osjećaje i raspoloženje koje glazba donosi. [3]

⁶ Billboard: oglasna ploča

⁷ Cover: omot na glazbenom CD-u, knjizi ili nekom drugom mediju

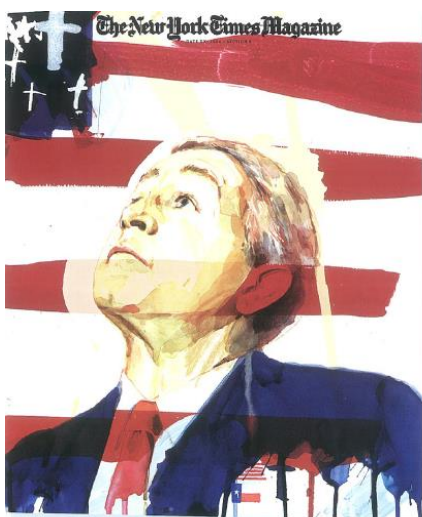
⁸ Žanr: žanr (franc.). 1. Rod, vrsta, način. 2. Knjiž. djela zajedničkih i samo njima svojstvenih osobina; podjednako knjiž. rod, vrsta, podvrsta (epski, lirski, dramski ž.), način, stil; predmet proučavanja u genologiji (grani teorije književnosti). Isto u dr. medijima (film). 2. lik prikaz svagdanjega života, najčešće pripovjedna značaja.

Slika 25. CD cover dizajn, „Country Falls“ *Husky Rescue*, Catskills records, 2003.

2.4.6 SAMOINICIRANA ILUSTRACIJA

Većina ilustratora radi samoinicijativno i bez naručitelja proizvoda. Na taj način, razvijaju svoj stil istražujući nove metode vizualiziranja i ekspresija te ga često dijele na internetskim blogovima što može dovesti do veće suradnje ili čak kupnje postojećih radova za određene svrhe. Jedan od primjera je ilustrator Michael Gillette koji je samoinicijativno ilustrirao portret Georgea Busha što je dovelo do suradnje s New York Timesom. (Slika 26.) [3]

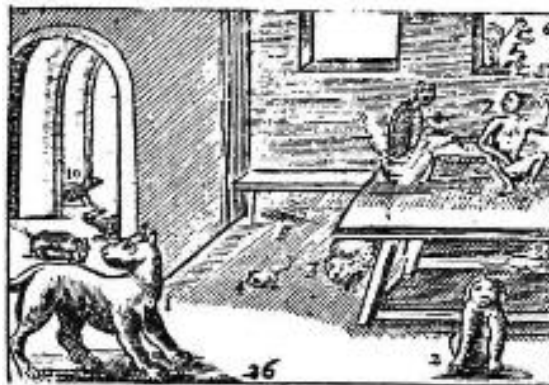
Slika 26. Slika 27. Cover za magazina New York Times „George Bush“, Michael Gillette, 2004., „Pretty Depressing“, Fafi, 2004.

3 SLIKOVNICA

3.1 ŠTO JE SLIKOVNICA?

Već od najranije dobi knjiga ulazi u život čovjeka. Dječji interes za čitanje počinje sa slikovnicom, bogato ilustriranom knjigom. Ona je namijenjena djetetu, a govori slikom koja je bliska djetetovom shvaćanju. Uz slikovnicu dijete raste, razvija se, odgaja i uči. Da bi slikovnica ispunila svoju funkciju u odgoju djeteta ilustrator bi trebao poznavati psihologiju djeteta i razvojne faze karakteristične za pojedinu dob djeteta. Tako u izradi slikovnice uz tekstopisce i ilustratore sudjeluju i pedagozi, lingvisti, logopedi i psiholozi.[12] Slikovnice pričaju priču kroz kombinaciju slike i teksta koje djetetu daju razne informacije. Oni su neodvojivi elementi i to čini slikovnicu posebnom vrstom literature. Na taj način, djeca u predškolskoj dobi dobivaju smisao za literaturu i čitanje koja ih kasnije čeka. [13]

Slika i tekst su jedinstvo koje jako djeluje na dijete, a to spominje i vrsni pedagog Jan Komensky u svojoj knjizi *Orbis pictus* iz 1657. godine. Snažan napredak slikovnice se veže uz razvoj štamparstva i boljih grafičkih strojeva koji su omogućili ljepšu reprodukciju slikovnica. Prava umjetnost u slikovnici ovisi o sinergiji teksta i slike koje su na umjetničkoj razini. Jezik slika ne treba posebno prevoditi, one govore same za sebe, ali se često događa da one obiluju kičem. [8]

Slika 28. Ilustracija iz knjige *Orbis pictus*, Jan Komensky

Kroz razvoj djeteta mijenja se i njegov interes za pojedinu tematiku i vrstu slikovnice. Slikovnica u djetetu pobuđuje više područja za daljnji razvoj. Neke od njih su govorne

sposobnosti. Kroz čitanje i slušanje dijete će htjeti prepričati sadržaj kako ga je doživjelo, a tako razvija vokabular za daljnje razumijevanje složenijih tekstova. Razvija se i sposobnost pamćenja jer djeca vole više puta gledati u istu slikovnicu što im razvija bolju memoriju. Listanjem i držanjem slikovnice razvija se koordinacija pokreta. Dijete dobiva znanje koje mu svijet slikovnica pruža i objašnjava svijet oko njega. Ilustracije i tekst potiču svijet mašte i razvijaju djetetovu kreativnost. Prije svega ovoga, da bi dijete uopće uzelo u ruke slikovnicu, ona mu treba pružiti i zabavu. [14]

3.2 PODJELA I FUNKCIJE SLIKOVNICE

B. Majhut i D. Zalar (2008.) dijele slikovnicu s obzirom na oblik, strukturu izlaganja, sadržaj, likovnu tehniku i sudjelovanje recipijenta.

- **PO OBLIKU-** slikovnice se mogu podijeliti na leporello, *pop-up*, nepoderive, slikovnice koje su u obliku igračke i u novije vrijeme sve su popularnije elektroničke slikovnice. U Hrvatskoj je prva slikovnica za iPad i iPhone *Slonić Oscar* od Andree Petrlik Huseinović
- **PO STRUKTURI IZLAGANJA-** Ovdje se slikovnice dijele na narativne i tematske. Priče su osebujne, a neke od najčešćih tema kojima se bave su životinje, svakodnevni život, abeceda, igre i fantastika.
- **LIKOVNA TEHNIKA-** Pri oblikovanju se mogu koristiti razne tehnike, a neke od njih su fotografija, lutkarstvo, dječji crteži, crteži umjetnika, ilustracije, stripovi te interaktivne slikovnice.
- **SUDJELOVANJE RECIPIJENTA-** Djeca mlađe dobi nisu sposobna sama čitati pa im je potreban roditelj da im čita, dok su starija sposobna sama čitati i shvaćati sadržaj.

Nekada je jedina funkcija slikovnice bila poučavanje djecu moralnom, duhovnom i vjerskom odgoju. *Spiritual Milk for Boston Babes* engleskog svećenika Johna Cottona iz 1646. godine je primjer takve knjige. Danas se zna da postoje i druge svrhe spomenute u poglavlju 3.1 . Funkcija slikovnice se dijeli na zabavnu, informacijsko-odgojnu, spoznajnu, iskustvenu, estetsku i govorno-jezičnu.

- ZABAVNA- Slikovnica prvenstveno mora zabaviti dijete da bi se ostale funkcije mogle ostvariti jer kroz igru najbolje uči.
- INFORMACIJSKO-ODGOJNA- Dijete razvija vlastito mišljenje, sposobnost analize, sinteze, usporedbe i uopćavanja. Uči rješavati probleme kojih možda nije bilo svjesno ili nije znalo doći do rješenja istih te doći do željenih informacija. Također, slikovnice sadrže sadržaje koji se vežu za osjećaje djece kao i njihove druge karakteristike.
- SPOZNAJNA- Djetetu pruža provjeru spoznaja, znanja i stvari koje je do sada imalo te pružanje novih.
- ISKUSTVENA- Neke stvari dijete ne može doživjeti i naučiti bez neposrednog iskustva. U tom slučaju, slikovnice mogu pružiti novi svijet i učenje o multikulturalnosti, multietničnosti, iskustvima iz rata i nasilja, o raznim društvenim temama kao i posebnim potrebama pojedinaca. Također može čitati o starim zanatima, dalekim zemljama koji su napisani na zabavan i nenametljiv način i u prenesenom značenju itd.
- ESTETSKA- Dobrim ilustracijama i slikama dijete dobiva spoznaju o lijepom i izgrađuje kvalitetan ukus, a one također u njemu izazivaju različite emocije i doživljaje. Time razvija ljubav prema čitanju i knjigama iz zabave i užitka.
- GOVORNO-JEZIČNA- U djetetu se razvija fonemska i fonološka osviještenost, morfološki i sintaktički razvoj, usvaja i obogaćuje svoj rječnik, upoznaje karakteristike teksta i njegov način funkcioniranja [12]

3.3 PRIMJERENOST SLIKOVNICE ZA ODREĐENU DOB DJETETA

Svako dijete je individualno i rječnik usvaja nekom određenom brzinom. Postoje djeca koja prve riječi izgovaraju s 10 mjeseci, druga s 12, treća s 18. Rječnik u tekstu slikovnice ne smije biti jako različit u odnosu na rječnik djeteta za koje je namijenjena ta slikovnica. Rečenice moraju biti kratke i trebaju se sastojati od četiri do pet riječi, ali one svakako ovise o dobi djeteta. Struktura rečenice treba biti jednostavna ili jednostavno proširena, a ako se uvode proširene one ne smiju sadržavati inverziju i trebaju biti nezavisnosložene ili najjednostavnije zavisnosložene. [12]

- **DJECA DOBI OD 1,5 DO 3 GODINE**

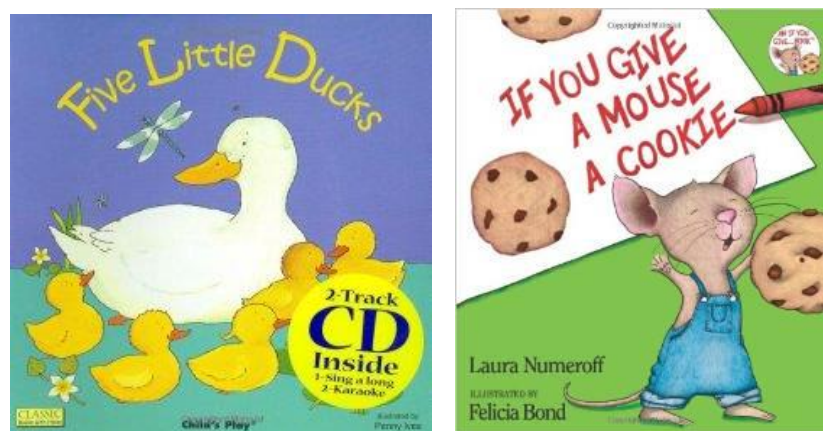
Ovo su slikovnice bez teksta i izrađuju se od mekših materijala jer dijete voli prevrtati slikovnicu po rukama. Izrađuju se od mekanih savitljivih kartonskih listova, a savijaju se poput harmonike- laporello. Često oponašaju likove iz slikovnica i igračke, a izrađuju se od tkanina, spužvi ili plastike. Boje ne smiju sadržavati otrovne sastojke jer dijete zna držati slikovnicu u ustima, a rubovi ne smiju biti oštri da se dijete ne ozlijedi. Crteži su najjednostavnijih oblika i pružaju informativnu funkciju. [15]

Slika 29. Slikovnice izrađene od tkanine, Dorothy Kunhardt

- **DJECA DOBI OD 2-4 GODINE**

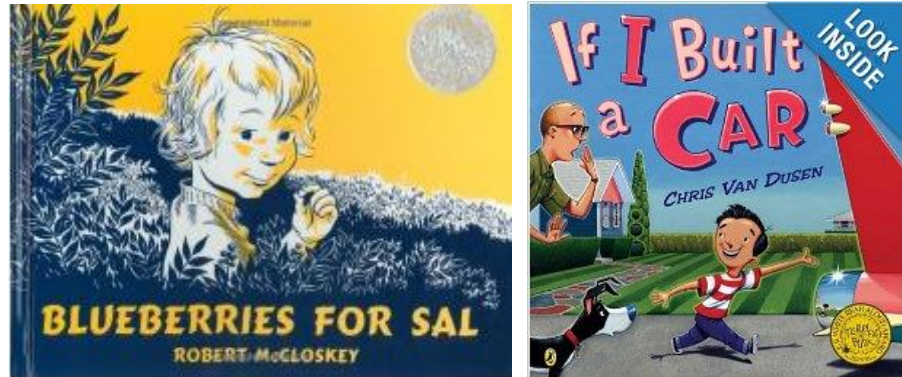
Slikovnice su bez teksta ili s minimalno teksta koji sadrži imena životinja, pojava, predmeta ili poticajnih riječi nevezanih uz tekst. [12] Tekst može biti u stihovima. Dijete ju može samo tumačiti uz pomoć slika ili mu je roditelj čita. [15]

Slika 30. Slikovnice za djecu od 2-4 godine, Penny Ives, Felicia Bond

- **DJECA DOBI OD 4-6 GODINA**

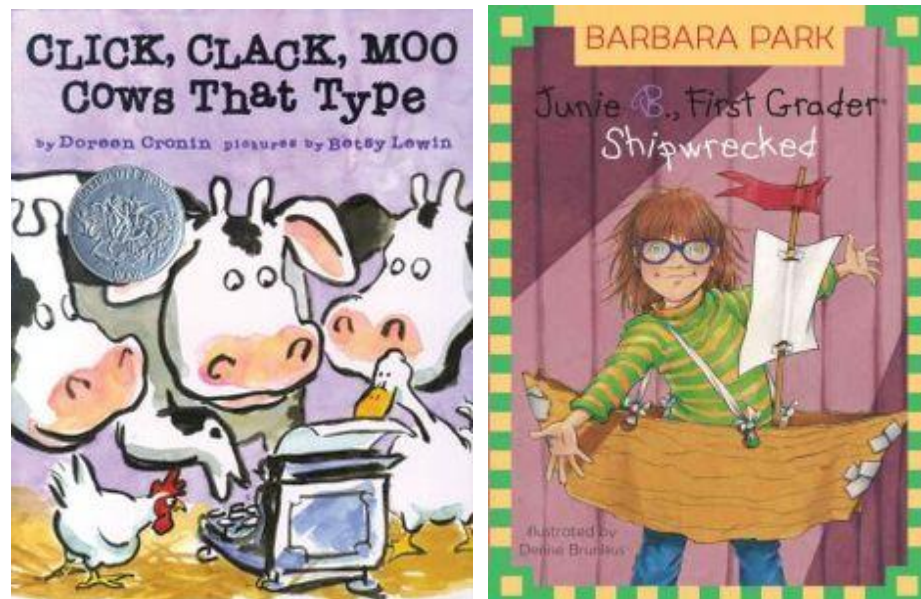
Broj riječi ne bi trebao prelaziti preko 1000, a broj stranica preko 32. Ilustracija i dalje prevladava tekst. Tematika je raznolika. Djeca mogu već samostalno čitati i prepričavati tekst iako im još uvijek roditelj čita. Tekst može biti bajka, tekst u stihu, basna, narodna priča ili basna.

Slika 31. Slikovnice za djecu od 4-6 godina, Robert McCloskey, Chris Van Dusen

- **DJECA U DOBI OD 6-8 GODINA**

U ovoj dobi djeca uče čitati i percipirati stvari na nedoslovan način. Ilustracije su sadržajnije i nedorečene te dijete samo stvara predodžbu o likovima i situacijama. Priča dobiva zaplete i veću dramatiku. Slikovnica može sadržavati i do 64 stranice, a broj riječi se kreće između 200 i 2000. [2]

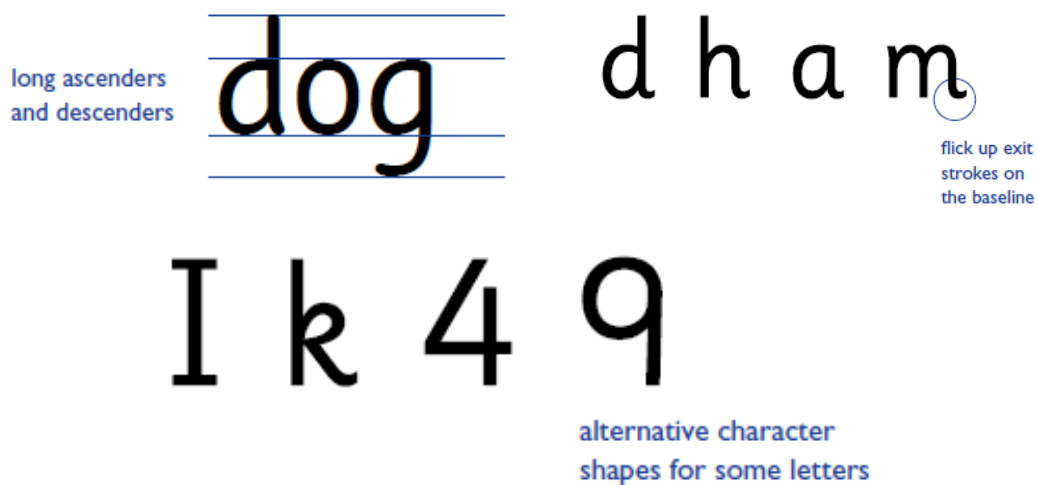

Slika 32. Slikovnica za djecu od 6-8 godina, Betsy Lewin, Denise Brunkus

3.4 TIPOGRAFIJA U SLIKOVNICAMA

Izbor tipografije u slikovnicama je jako važan segment koji pri oblikovanju ne treba izostaviti. Djeca imaju uže vidno polje nego odrasli i sporiju percepciju pa im je teže čitati neka pisma. Zato je važno poznavati vizualnu dječju percepciju kako bi se odabrali adekvatni slovni znakovi.

Djeca više vole i lakše čitaju „topla, prijateljski nastrojena“ i jednostavna slova. Lakša su im čitati ona zaobljenih linija i zatvorenih oblika nego uglata i nepravilna. Svaka netipična i značajnija promjena u slovu djetetu je zbunjujuća stoga se trebaju izbjegavati netradicionalna pisma. Istraživanja su pokazala da su djeci lakša pisma za čitati ona koja imaju veću x visinu nego ona s manjom x visinom. [16] Ustanovilo se i da djeca više prihvaćaju slova s dugim ascenderima i descenderima. Takav primjer fonta je Sassoon Primary kojeg je dizajnirala Rosemary Sassoon 1980. godine. Dizajniran je kako bi djeci olakšao čitanje teksta, a sadrži sljedeće karakteristike: bezserifne linije, zavrtak na baznoj liniji, alternativne slovne znakove za G, I, J, f, k, q, &, 4 i 9., duge ascendere i descendere. (Slika 33.) [17]

Slika 33. Font Sassoon Primary i njegove karakteristike

Iako su bezserifna slova djeci lakša za čitati, mogu se koristiti i serifna ako se pažljivo upotrebljavaju i izbjegavaju ekstremi poput preukrašenih, preuskih ili preširokih, predebelih ili pretankih slova. Najlakša su za čitati srednje debela slova.

Infant characters su slova 'a' i 'g' posebno dizajnirana za djecu kako bi im se olakšalo čitanje. Ona izgledaju jednako kako ih i djeca uče pisati. (Slika 34.) Tu treba oprezno postupati da ne bi došlo do zbunjenosti djece kod razlikovanja 'o', 'a' i 'g' jer se slično pišu. Bembo Infant , Plantin Infant, Gill Infant i Fabula su neki od fontova dizajnirani za djecu.

Slika 34. *Infant slovo g*

Što se tiče veličine slovnih znakova, najbolja je između 14 i 24 tipografskih točaka ovisno o vrsti fonta i dobi djeteta za koju je namijenjena slikovnica. Razmak između redova bi trebao biti između 4 i 6 tipografskih točaka.

Tipografija na naslovnicama je slobodnijeg karaktera i daje razne mogućnosti kreiranja i stilova te sadrži mali broj slovnih znakova s kojima se lako poigrati. (Slika 35.) Najčešće su to verzalna i obla slova šarenih boja u različitim stilovima kako bi privukli dijete da uzme slikovnicu u ruke. [16]

Slika 35. *Primjeri naslova u slikovnicama, Susan Milord, Lydia Monks, Steve Metzger*

3.5 BOJA I NJEZINA PRIMJENA U SLIKOVNICI

Boja se može podijeliti prema tonu, svjetlini i zasićenju. Ton ovisi o valnoj duljini i pomoću nje točno se definira pojedina boja. (Slika 36.)

Slika 36. *Ton boje*

Svjetlina boje se opisuje kao udio crne u nekom tonu boje. Uspoređuje se sličnost boje s nizom akromatskih boja. (Slika 37.)

Slika 37. *Svjetlina boje*

Zasićenje boje se može opisati koliko je ta boja čista, odnosno koliki je udio valnih duljina u pojedinom tonu boje. (Slika 38.)

Slika 38. *Zasićenje boje*

Boje se dijele i na primarne, sekundarne i tercijarne. Primarne su crvena, žuta i plava, sekundarne narančasta, zelena i ljubičasta, a tercijarne narančastozelena, ljubičastozelena, plavozelena i žutozelena. Još jedna podjela boja je na tople i hladne. Tople su crvena, žuta i narančasta, a hladne zelena, ljubičasta i plava.

Uz tipografiju, boja je jako važan element u slikovnicama. Ona utječe na djetetov doživljaj i atmosferu u slikovnici. One potiču emociju u djetetu, a one najmlađe uči razlikovati boje. Djeca preferiraju obojene ilustracije u odnosu na crno bijele. Zato tržište obiluje šarenim slikovnicama, ponekad i pretjerano pa graniče s kičem. Pomoću boja

lakše razlikuju objekte i njihovu funkciju nego što bi to bili sposobni da su oni u crno bijeloj boji. Boje djetetu pričaju neverbalnu priču koju ne mogu doživjeti samo tekstualno jer se emocije pojačavaju uz potpuni doživljaj slikovnice.

Sjajne i svijetle boje pobuđuju sreću u djetetu, ilustracije u jarkim bojama u slikovnicama su živopisne dok tmurne i mračne te sive boje pružaju osjećaj tuge, a koriste se u slikovnicama takve tematike kako bi pojačali taj doživljaj. Plave i ledene boje mogu izazvati osjećaj hladnoće pa se najčešće u slikovnicama zimske tematike primjenjuju upravo te palete boja. Takva je slikovnica od ilustratora Johna Schoenherra *Owl Moon* iz 1988. godine. Crvena, narančasta i smeđa pružaju osjećaj topline i udobnosti. Umjetnici su kod pružanja atmosfere boju klasificirali prema živosti, familijarnosti i toplini. Jako zasićene i svijetle boje se opisuju kao živopisne, a kreiraju doživljaj energije i uzbuđenja. Da bi se kreirao smireniji, tiši i mističniji osjećaj koriste se tmurne boje. Osjećaj topline u slikovnici se kreira korištenjem narančastih ili plavih nijansi koje približavaju situacije, osjećaje lika u priči ili lokaciju u kojoj se nalazi s djetetom koji ju čita. Familijarnost se kreira korištenjem stvarnih boja na objektima kakvih bi bili i u stvarnom životu kako dijete ne bi miješalo stvarnost i iluziju. (Slika 39.) [18]

Slika 39. Atmosfera u slikovnici je prepoznatljiva već po paleti boja na naslovnici, Julie Morstad, Cornelia Funke, Emilia Dziubak, Felicia Bond

4 PERCEPCIJA DJETETA

4.1 RAZVOJ PERCEPCIJE PREDŠKOLSKOG DJETETA

Razumijevanje dječje percepcije je važan aspekt u izradi slikovnice i ostalih edukacijskih materijala. Svijet ne percipiraju jednako u drugoj i petoj godini života. Također, svako dijete je individualno i drugačijom se brzinom razvija pa jedna djeca brže usvajaju svijet oko sebe u odnosu na drugu. Slikovnice su izvrstan materijal koji može pomoći kod bržeg razvoja percepcije od motoričke, govorne sve do vidne.

U prvoj godini života događaju se komplicirane radnje u razvoju percepcije. Dijete kada prvi puta vidi ljudsko lice, ne povezuje njegove dijelove kao cjelinu već kao zasebne dijelove. Tek kada vidi veći broj ljudskih lica počeo ih sagledavati kao cjelinu što govori da je djetetu potrebno iskustvo da bi nešto prepoznalo kao takvo. [19]

Taktilni pokreti se mijenjaju ovisno o dobi života djeteta. Djeca u dobi od 3 godine ne koriste složene pokrete kako bi istražili objekt. Ona ga guraju, prevrću, vuku i bacaju odnosno igraju se s njim. Tu se može uzeti i poveznica zašto su slikovnice za djecu mlađe dobi manjeg formata i mekših materijala bez oštrih rubova. Djeca od 4 godine počinju malo više istraživati objekt opipavajući ga malo preciznije, ali još uvijek se ne vidi velika složenost pokreta u istraživanju. Djeca između 5 i 7 godina koriste složenije pokrete istražujući rub objekata, njihov oblik i materijal. Veće proučavanje objekta je vidljivije kod sedmogodišnjaka nego u petogodišnjaka.

Zapažanje i promatranje objekta se također mijenja kroz rast djeteta. Pokreti očiju kod djece u dobi od 3 i 4 godine nisu mnogobrojni. (Slika 40.) Rub objekta i njegov oblik pogledom uopće ne istražuju. Tehnika prepoznavanja i proučavanja je primitivnija nego kod starije djece.

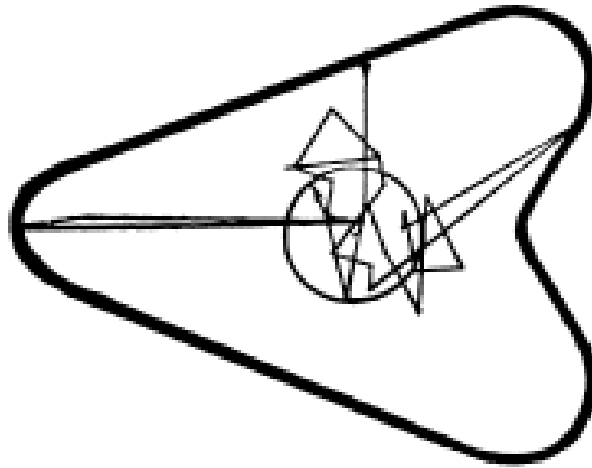
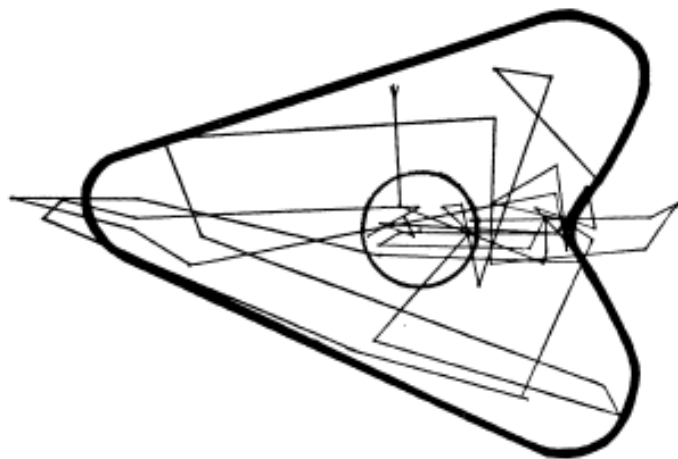

FIG. 1

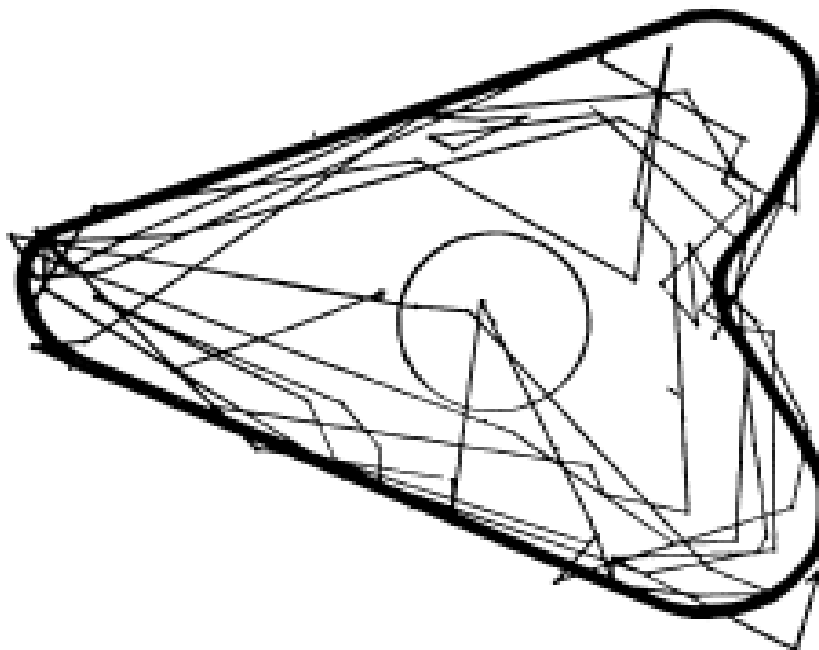
Slika.40. Zabilježeni pokreti oka u objekt kod djece između 3 i 4 godine

Brzina pokreta oka kod djece između 4 i 5 godina se udvostručuje i duže zadržavaju pogled na jednom detalju u odnosu na djecu mlađe dobi. Pogled se orijentirao na istraživanje dužine i veličine figure što se može vidjeti prema dužini linija na crtežu, ali se još uvijek ne vidi da dijete precizno istražuje rubove predmeta. (Slika 41.)

Slika.41. Zabilježeni pokreti oka u objekt kod djece između 4 i 5 godina

Djeca u dobi od 5 i 6 godina počinju promatrati rub predmeta preciznije, ali se ne sadržavaju na svim dijelovima jednako dok djeca između 6 i 7 godina to čine u potpunosti definirajući cijeli oblik prikazanog predmeta. Pokreti očiju su jako ubrzani te promatraju i prostor oko objekta. (Slika 42.) [20]

*Slika.42. Zabilježeni pokreti oka u objekt
kod djece između 5 i 6 godina*

Veličina, oblik, materijal i stil oblikovanja uvelike ovisi o percepciji djeteta, motoričkoj i vizualnoj ponajviše. Kod oblikovanja se ti parametri moraju uzeti u obzir, zbog čega su slikovnice za djecu starije dobi složenije nego za onu mlađe dobi.

5 PRAKTIČNI DIO

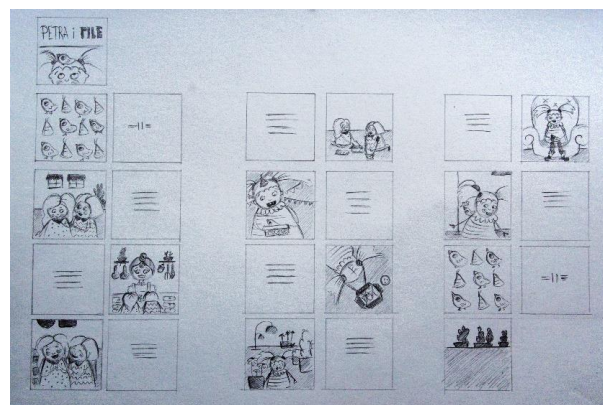
5.1 CILJ RADA

Cilj je ilustrirati dječju slikovnicu „Petra i Pile“ namijenjenu djeci od 3 do 5 godina. Slikovnica je zabavnog karaktera, ali ujedno uči djecu o zajedništvu i timskom radu. Obrazložit će se postupak izrade i tehnike korištene u izradi ilustracija. Dizajnirat će se korice i unutrašnjost te će sveukupno slikovnica sadržavati 12 ilustracija. U prethodno obrađenom teoretskom dijelu potkrijepit će se postupci izrade kao izbor u korištenju fonta, odabiru formata i boja za postizanje željene atmosfere u slikovnici. Glavni lik priče u stihu je Petra i njezin rođendanski poklon pile, a likovi koji se još spominju su Marija, Niko i majka.

5.2 POSTUPAK IZRADE

5.2.1 IZRADA STORYBOARDA

Storyboard je skup malih sličica koje si ilustrator skicira kako bi dobio predodžbu i tok cijele priče. Za slikovnicu Petra i Pille je također izrađen storyboard koji je skiciran olovkom olovkom. Prikazuje se tijek prizora i smještaj teksta unutar slikovnice. Moguće su izmjene tijekom izrade ilustracije. Ovo je jako koristan korak koji smanjuje mogućnost pogreške i odstupanja od načina prikaza različitih scena. (Slika 43.)

Slika 43. Storyboard za slikovnicu „Petra i Pile

5.2.2 ODABIR FONTA, BOJE I FORMATA

Font na naslovnoj stranici je rukom nacrtan, a korišten je tuš i tehnika akvarel. Korištena su verzalna slova u crvenoj i crnoj boji. Riječ „Pile“ je u crvenoj boji kako bi se dočarala razigranost pileta. (Slika 44.) U tekućem tekstu je korišten Sassoon Primary font u kojem su dodani palatali jer je korišten hrvatski jezik u upotrebi. Font je veličine 20 pt. Korištena je crna boja na bijeloj podlozi radi postizanja dobrog kontrasta i lakšeg čitanja, a tekst je pisan u stihu. U cijeloj slikovnici prevladavaju topli tonovi kako bi se dočarala vesela atmosfera. Odabran je format 21x21 cm.

Slika 44. *Font na naslovnoj stranici*

6 ZAKLJUČAK

Ilustracijom se može gotovo sve prikazati te je sveprisutan medij za izražavanje. Prikazane su različite tehnike i primjene koje mogu obuhvaćati kombinaciju više tehnika. Mnoštvo je ilustratora na tržištu koji samoinicijativno traže vlastitu tehniku izražavanja i na taj se način probijaju na tržište. Za ovaj rad je pomnije analizirana dječja ilustracija i njezin način prikazivanja jer se koristila u izradi praktičnog dijela kod ilustriranja slikovnice.

Na tržištu postoji jako velik broj dječje literature, ali je samo mali segment te literature i kvalitetan. Uloga ilustratora je izrada naoko jednostavne umjetničke ilustracije, no, kada je riječ o ilustracijama za dječju slikovnicu, iz svega dosada rečenog, jasno je da se radi o različitom poslu od uobičajenog ilustriranja.

Ilustrator slikovnice treba poznavati cijeli niz činjenica o svojoj publici. Prilagoditi se njezinom uzrastu i slikom i fontom (da i ne govorimo o temi i načinu njezinog iznošenja što najčešće i nije stvar ilustratora), biti dovoljno vješt kako bi postigao da publika rado lista njegov rad. Pri tome treba voditi računa da ne uđe u šablonu i kič. Uistinu, nije lagan posao umjetnički se prilagoditi dječjoj dobi i ne postati banalan.

Dijete nije konzument sa izgrađenim znanjem, stavom, vještinama i iskustvom nego je slikovnica njegov prozor u svijet koji daje niz znanja. To su od početnog informiranja slikom i tekstom, učenja govora i pisma, odgajanja, pružanja spoznaje i zabave, davanja odgovora sve do estetsko- umjetničkog razvijanja ukusa.

Biti dobar ilustrator kao umjetnik znači slobodno se izražavati u svom mediju, a posebna je vještina, uza sve zadanosti, koje se traže za neiskusnu publike, udovoljiti kriterijima i biti originalan majstor. Kao krajnji cilj postavlja se odgoj djeteta u zdravu slobodno misleću odraslu osobu.

Izradom praktičnog rada se pokušala izraditi interesantna verzija slikovnice koja bi privukla pažnju djeteta i probudila želju za čitanjem i daljnjim istraživanjem.

7 LITERATURA

- [3] Zeegan L., (2015.), *The Fundamentals of Illustration*, AVA Publishing SA
- [4] Wigan M., (2006.) *Basics Illustration 01: Thinking Visually*, AVA Publishing SA
- [5] Elger D., (2004.) *Dadaism*, Taschen Books
- [6] Biegeleisen J. I., (1963.), *The Complete Book of Silk Screen Printing Production*, Dover Publications, Inc. New York
- [7] Derek L., (2009.) *Creative Photoshop CS4 Digital Illustration and Art Techniques*
- [8] Crnković M., (1980.), *Dječja književnost*, Školska knjiga, Zagreb
- [9] Cianciolo J.P. (1997.), *Picture Books for Children*, American Library Association, Chicago and London
- [11] Rockport Publishers, (2008.), *Essential fashion illustration: color+medium*
- [18] Kümmerling-Meibauer B., *Emergent Literacy: Children's Books from 0 to 3*, John Benjamins Publishing Company
- [19] Vasta R., (2004.) *Dječja psihologija*, Naklada Slap
- [9] Gliha-Selan, V. 1971. „Uzroci nesporazuma oko kriterija vrednovanja slikovnica za djecu“, *Slikovnica prva knjiga djeteta: radovi sa simpozija održanog 6. i 7. prosinca 1971. godine, poseban otisak časopisa Umjetnost i dijete 19/20*
- [10] Balić Šimrak A., Naranić Kovač S.,(2011.) Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama, str.10-12
- [12] Martinović I., Stričević I., *Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu*, znanstveni rad, str.39-63
- [13] Gonen M., Durmuşoğlu M, Severcan S., (2009.), *Examining the views of preschool education teachers on the content, illustrations and physical characteristics of the picture story books used in education, World Conference on Educational Sciences, str.753-759*

- [17] Walker S., (2005.), *The songs the letter sing: typography and children's reading*,
Typographic Design for Children
- [20] Zaporozhets A.V., (1965.), *The Development of Perception in the Preschool Child*,
European Research in Cognitive Development, str. 82-101
- [1] Marina Lovrek, (2012.), *Interaktivna knjiga za djecu predškolske dobi*, diplomski rad,
Grafički fakultet, Zagreb
- [2] Nena Gačić, (2010.), *Ilustracija kao vizualna forma*, diplomski rad, Grafički fakultet,
Zagreb
- [14] Ana Zidar, (2010.), *Tipografija i ilustracija u dizajnu slikovnice*, završni rad,
Grafički fakultet, Zagreb
- [15] Martina Teklić, (2008.), *Grafičko oblikovanje dječje slikovnice*, završni rad,
Grafički fakultet, Zagreb
- [16] *<https://www.fonts.com/content/learning/fyti/situational-typography/typography-for-children>,
Typography for Children, Ilene Strizver, (6.7.2016.)

8 PRILOG 1 – SLIKOVNICA